

Tietokilpailu 1 Fyysisen väkivallan vakavuus ja puhumisen tärkeys

Tähän tietokilpailuun on kerätty kysymyksiä väkivallasta ja rikosprosessiin liittyen. Tietokilpailun voi pitää pienryhmissä tai yksittäin. Oikeat vastaukset on hyvä käydä yhdessä koko ryhmän kanssa läpi.

- 1) Kuka voi joutua fyysisen väkivallan uhriksi?
 - a. Kuka tahansa
 - b. Vain rikoksia tekevät henkilöt
 - c. Vain rikollisille altistuvat henkilöt

- 2) Onko sallittua lyödä kaveria, jos hän ärsyttää?
 - a. Ei, ketään ei saa koskaan lyödä
 - b. Kyllä, sillä ketään ei saa ärsyttää
 - c. Vain, jos paikalla ei ole muita

- 3) Kenen tekemää nuoriin kohdistuva väkivalta useimmiten on poliisin tietoon tulevana?
 - a. Toisten nuorten tekemä väkivalta
 - b. Aikuisten tekemä väkivalta
 - c. Ei kenenkään, nuoret eivät koe väkivaltaa

- 4) Mitä tarkoittaa katuväkivalta?
 - a. Julkisella paikalla tapahtuva väkivallan teko
 - b. Julkisella paikalla tapahtuva mielenilmaus
 - c. Julkisella paikalla tapahtuva flash mob

- 5) Kenelle voi kertoa, jos on joutunut rikoksen uhriksi?
 - a. Ei kenellekään, se on salaisuus
 - b. Kenelle tahansa luotettavalle henkilölle tai poliisille
 - c. Kaverille, muille ei kannata kertoa

- 6) Onko julkisella paikalla tapahtuva väkivalta yleisin nuoriin poikiin kohdistuva rikos, joka tulee poliisin tietoon?
 - a. Kyllä, se on poliisin tietoon tulleista yleisin nuoriin poikiin kohdistuva rikos
 - b. Ehkä, poliisin tilastot ovat salaisia
 - c. Ei, koska nuoret pojat eivät kohtaa rikoksia

- 7) Jos poliisit tulevat rikoksen tapahtumapaikalle, miten toimit?
 - a. Juokset karkuun
 - b. Jäät paikalle kertomaan mitä tapahtui, vaikka olisit vain silminnäkijä
 - c. Piiloudut

- 8) Mitä tarkoittaa vahingonkorvaus rikosasiassa?
 - a. Rahasumma tai muu hyvitys, jonka tekijä korvaa uhrille aiheutuneen haitan kattamiseksi
 - b. Sakko, jonka tekijä maksaa valtiolle
 - c. Maksu, joka maksetaan vain, jos on tehnyt jotain ikävää vahingossa

- 9) Voiko väkivallan kokemus vaikuttaa tuleviin valintoihin elämässä?
- Ei, kokemukset eivät vaikuta tuleviin valintoihin
 - Kyllä, käsittelemättömät asiat voivat alitajuisesti vaikuttaa omaan toimintaan ja päätöksiin
 - Ehkä, jos on ollut heikko
- 10) Voiko väkivallalla uhata, jos sitä ei toteuta?
- Tietenkin, muuten ei saa tahtoa läpi
 - Ei, uhkailu on laitonta
 - Kyllä, jos kyseessä on riita
- 11) Jos joutuu pahoinpidellyksi, miten tulisi toimia?
- Piiloutua peiton alle ja vältellä ihmisiä
 - Jatkaa elämää ihan kuin mitään ei olisi tapahtunut
 - Käydä lääkärissä, kertoa tapahtuneesta jollekin ja tehdä rikosilmoitus
- 12) Kuka ottaa vastaan rikosilmoituksen?
- Poliisi
 - Poliisiaseman siivooja
 - Poliisiaseman vahtimestari
- 13) Voiko itseään puolustaa fyysisesti, jos joku hyökkää kimppuun?
- Ei, täytyy pysyä paikallaan
 - Kyllä, puolustusteko hätävarjeluna on sallittu tietyin perustein
 - Ehkä, jos hyökkääjä antaa luvan
- 14) Voiko tehdä rikosilmoituksen, vaikka ei tiedä tekijää?
- Kyllä, poliisin tehtävä on selvittää rikoksen tekijän henkilöllisyys
 - Ei, poliisi ei tutki, jos ei ole valokuvaa tekijästä
 - Ei, poliisilla on muitakin kiireitä
- 15) Mikä on rikosprosessi?
- Rikosilmoitus, esitutkinta, syyteharkinta, oikeudenkäynti sekä rangaistus
 - Prosessi, joka alkaa rikoksen suunnittelusta aina rikoksen tekohetkeen saakka
 - Rikollisten kiinniottoproessi
- 16) Voiko rikosilmoituksen tehdä alle 15-vuotiaasta tekijästä?
- Ei, koska rikosoikeudellinen vastuu alkaa vasta 15-vuotiaana
 - Ei, mutta hänen vanhemmistaan voi
 - Kyllä, sillä alle 15-vuotias on tekemästään rikoksestaan korvausvelvollinen
- 17) Mikä erottaa ryöstön varkaudesta?
- Ryöstössä sanotaan ”tämä on ryöstö”
 - Ryöstössä viedään yli 200 euron arvoista omaisuutta
 - Ryöstössä käytetään väkivaltaa tai sen uhkaa

18) Mitä rikosilmoituksen tekeminen maksaa?

- a. Rikosilmoituksen tekeminen ei maksa mitään
- b. Rikosilmoituksen tekeminen maksaa 10 euroa
- c. Rikosilmoituksen maksu riippuu ilmoituksen tekijän tuloista

19) Onko katuväkivallan uhrin pakko kohdata tekijä oikeudessa?

- a. Lähtökohtaisesti on, mutta on mahdollisuus pyytää järjestelyjä katsekontaktin välttämiseksi
- b. Kyllä, mutta vain perjantaisin
- c. Ei, syytetty ei ole koskaan paikalla

20) Voiko uhri saada vahingonkorvauksia, jos tekijä jää tuntemattomaksi?

- a. Kyllä, vahingonkorvauksia voi hakea Valtiokonttorilta
- b. Ei, vahingonkorvauksia ei voi saada, jos tekijää ei tunneta
- c. Kyllä, korvauksia voi hakea pankista

Tietokilpailu 1 vastaukset

- 1) A, Kuka vain voi joutua väkivallan uhriksi, mutta omilla kaveripiireillä ja toiminnallaan voi vaikuttaa riskin suuruuteen.
- 2) A, Vaikka toinen ärsyttäisikin, niin ei ole sallittua lyödä. On tärkeä muistaa, että yksikin lyönti voi olla vaarallinen. On hyvä tunnistaa omat rajat ja lähteä tilanteista pois ennen kuin ne muuttuvat väkivaltaisiksi.
- 3) A, Usein nuorten kokemus väkivalta on toisten nuorten tekemää.
- 4) A, Katuväkivalta on väkivaltaa, joka tapahtuu kadulla, puistoissa tai muulla julkisella paikalla. Myös bussi, juna, metro tai kauppakeskus katsotaan julkiseksi paikaksi. Katuväkivallassa on yleensä kysymys ennestään tuntemattomien osapuolten välisestä suunnittelemattomasta väkivallasta. Usein tapahtumaan liittyvät alkoholi tai muut päihteet tavalla tai toisella.
- 5) B, Kenelle vain turvalliselle aikuiselle voi kertoa tapahtuneesta rikoksesta. Kaveria voi pyytää avuksi tilanteeseen.
- 6) A, Lähes jokainen on kohdannut tai nähnyt katuväkivaltaa, ainakin sivusta seuraajana. Katuväkivaltaa esiintyy nuorten koulumatkoilla ja muuten vapaa-ajalla julkisilla paikoilla hengailun yhteydessä.
- 7) B, On tärkeä jäädä paikalle kertomaan poliiseille kaiken, mitä tapahtumista tietää.
- 8) A, Rikoksen uhri voi hakea vahingonkorvausta aiheutetusta haitasta / vahingosta tekijältä. Alle 15-vuotias on myös velvollinen vahingonkorvauksiin aiheuttamastaan vahingosta ja siitä voidaan sopia esimerkiksi sovittelussa.
- 9) B, Väkivallan kokemukset voivat vaikuttaa pitkällä aikavälillä uhrin valintoihin ja toimintaan omassa elämässä. Kokemus voi estää esimerkiksi hakemasta haluamaansa oppilaitokseen tai vaikuttaa omaan keskittymiskykyyn.
- 10) B, Uhkaaminen ja pelottelu on aina väärin. Esimerkiksi erilaiset eleet ja katseet voivat olla jo uhkaavia.
- 11) C, Jos joutuu pahoinpidellyksi, on tärkeä käydä lääkärissä, saada lääkärintodistus ja tehdä tapahtuneesta rikosilmoitus. On tärkeää, ettei asian kanssa jää yksin. Tapahtuneesta on hyvä kertoa jollekin.
- 12) A, Poliisi ottaa vastaan rikosilmoituksen.
- 13) B, Hätävarjelu on sallittua itsensä puolustamiseksi tiettyyn rajaan asti. Hätävarjelussa otetaan huomioon muun muassa hyökkäyksen laatu, vaarallisuus ja yllätyksellisyys. Tilannetta arvioidaan kokonaisuutena ja tilannekohtaisesti.

- 14) A, Kyllä voi. Poliisin tehtävä on selvittää rikoksen tekijä. Vaikka tekijää ei saataisi selville, on uhrilla silti mahdollisuus korvauksiin ja tarvitsemaansa apuun. Myös vakuutusyhtiöt voivat tietyissä tilanteissa vaatia, että rikosilmoitus on tehty.
- 15) A, Rikosprosessi tarkoittaa sitä, miten rikosasian käsittely etenee aina rikosilmoituksesta poliisin esitutkintaan ja sieltä syyteharkintaan, mahdolliseen oikeudenkäyntiin ja rangaistukseen.
- 16) C, Alle 15-vuotias on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingot. Alle 15-vuotias tekijä saa merkinnän poliisiasian tietojärjestelmään, joka ei ole sama kuin rikosrekisterimerkintä.
- 17) C, Kaverin tai kenen tahansa tuntemattoman henkilön omaisuuden anastaminen väkivalloin tai väkivallalla uhkaamalla on vakava rikos. Rikoslaki määrittelee sen ryöstöksi.
- 18) A, Rikosilmoituksen tekeminen ei maksa mitään.
- 19) A, Oletusarvoisesti uhrin on kohdattava rikoksen tekijä oikeudessa, mutta on mahdollista pyytää järjestelyjä katsekontaktin välttämiseksi esimerkiksi sermillä. Istunnon puheenjohtaja tekee lopullisen päätöksen.
- 20) A, Joissakin tapauksissa vahingonkorvauksia voi hakea myös valtiokonttorilta, esimerkiksi silloin, kun rikoksen tekijää ei saada kiinni. Valtion korvaus on kuitenkin toissijainen. Korvauksen saaminen edellyttää, että uhri on vaatinut korvauksia.